

การจัดการดินหลังน้ำท่วมพื้นที่นาข้าว

จัดทำโดย กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

การเกิดสภาวะน้ำท่วมพื้นที่นาข้าว อาจเกิดได้ 2 กรณี คือจากฝนตกหนักน้ำไหลบ่าท่วมฉับพลัน หรือน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานาน ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของข้าว ซึ่งความรุนแรงของความเสียหายขึ้นกับระยะการเจริญเติบโตของข้าว ความลึกของน้ำ และระยะเวลาการท่วมขัง ดังนี้

1. ระยะต้นอ่อนที่อายุน้อยกว่า 30 วัน ถ้าท่วมเกิน 10 วัน ข้าวลอยและแช่น้ำเสียหายทั้งหมด
2. ระยะแตกกอ น้ำท่วมมิดยอดเกิน 1-2 สัปดาห์ ข้าวแช่น้ำเน่าตาย กรณีข้าวโผล่พ้นผิวน้ำหลังน้ำลดจะทำให้ต้นข้าวหักล้ม
3. ระยะเกิดช่อดอก ทำให้ช่วงการเกิดช่อดอกเป็นผลให้เมล็ดลีบในระยะหลัง
4. ระยะใกล้ออกดอก รวงจะโผล่ไม่พ้นกาบใบ
5. ระยะออกดอก จะทำให้เมล็ดข้าวลีบ
6. ระยะใกล้เก็บเกี่ยว ถ้าน้ำท่วมขังนาน ข้าวจะลึ่มและเน่า เมล็ดข้าววงอก

ในขณะที่น้ำท่วมขังในระดับสูง ดินจะอิ่มตัวด้วยน้ำ ทำให้ดินขาดอากาศ และเกิดปฏิกิริยาทางเคมีบางอย่าง ก่อให้เกิดสารประกอบอินทรีย์มากมาย เช่น กรดบูทริก และไฮโดรเจนซัลไฟด์ ซึ่งเป็นพิษต่อต้นข้าว ภายหลังจากน้ำลด ปริมาณอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารจะลดลงในดินบริเวณที่ถูกกระแสน้ำพัดพาไป แต่จะเพิ่มขึ้นในพื้นที่ลุ่มต่ำ เนื่องจากสารที่มีตะกอนมาทับถม

การจัดการเพื่อยับยั้งความเสียหาย ลดความรุนแรง และฟื้นฟูพื้นที่

แนวทางการจัดการนาข้าวที่น้ำท่วมขัง ต้องทำให้เหมาะสมกับความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดกับข้าว ดังนี้

1. พื้นที่นาข้าวที่อยู่ในระยะแตกกอ ให้ลดระดับน้ำในแปลงนา โดยระบายน้ำออกให้ยอดโผล่พ้นน้ำ เมื่อน้ำลดสู่สภาวะปกติ ควบคุมระดับน้ำให้เหลือประมาณ 5-10 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยตามอัตราแนะนำ และเสริมด้วยการฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากสารเร่งชุปเปอร์ พด. 2 อัตรา 5 ลิตรต่อไร่ เมื่อข้าวอายุ 50 และ 60 วัน ข้าวพันธุ์ไวต่อช่วงแสงที่ปลูกในดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว ใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ ที่ระยะกำเนิดช่อดอก หรือ 30 วันก่อนข้าวออกดอก สำหรับพันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่
2. นาข้าวที่ออกรวง ให้เร่งระบายน้ำออก และไม่ควรรีใส่ปุ๋ยเคมี โดยเฝ้าระวังโรคและแมลงระบาด
3. กรณีที่ข้าวสุกแก่ ทำการเก็บเกี่ยวข้าวและตากให้แห้งโดยเร็ว เพื่อลดความชื้นของเมล็ด
4. พื้นที่นาข้าวที่ได้รับความเสียหายเกือบทั้งหมด เมื่อน้ำลดลงจนแห้ง เกษตรกรสามารถเตรียมดินปลูกข้าวได้ แต่กรณีที่เกษตรกรไม่สามารถปลูกข้าวได้ทันตามฤดูกาล แนะนำให้ปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วสับกลบเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หรือผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองหรือจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริม

ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่

★ ทมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน

★ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด

★ สายด่วน 1760 ต่อ 2214 และ 2230